

EUROOPA KOHTU OTSUS

23. mai 1985*

Kohtuasjas 29/84,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: komisjoni õigustalituse ametnikud I. Pernice ja C. Bail, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o komisjoni õigustalituse ametnik G. Kremlis, bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

hageja,

versus

Saksamaa Liitvabariik, esindaja: J. Sedemund, Advokaadibüroo Deringer, Tessin, Herrmann & Sedemund, Köln, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, Saksamaa Liitvabariigi suursaatkond, 20-22 avenue Émile-Reuter,

kostja,

mille esemeks on taotlus tuvastada, et olemata võtnud vastu nõukogu 27. juuni 1977. aasta direktiivi 77/452/EMÜ, mis käsitleb üldõdede diplomite, tunnistuste ja muude kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide vastastikust tunnustamist ja mis sisaldab meetmeid asutamisoiguse ja teenuste osutamise vabaduse kasutamise hõlbustamiseks (EÜT L 176, 15.7.1977, lk 1), ning nõukogu 27. juuni 1977. aasta direktiivi 77/453/EMÜ üldõdede tegevust käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT L 176, 15.7.1977, lk 8) täitmiseks vajalikke õigus- ja haldusnorme, on Saksamaa Liitvabariik rikkunud EMÜ asutamislepingust tulenevaid kohustusi,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president A. J. Mackenzie Stuart, kodade esimehed G. Bosco ja O. Due, kohtunikud P. Pescatore, T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot ja R. Joliet,

kohtujurist: Sir Gordon Slynn,

kohtusekretär: P. Heim,

olles kuulnud 27. märtsi 1985. aasta kohtuistungil ära kohtujuristi arvamuse,

on teinud järgmise

otsuse

* Kohtumenetluse keel: saksa.

1. Hagiavaldusega, mis registreeriti Euroopa Kohtu kantseleis 30. jaanuaril 1984, esitas Euroopa Ühenduste Komisjon Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 169 alusel hagi, mille eesmärgiks on taotlus tuvastada, et olemata ettenähtud tähtaja jooksul võtnud meetmeid, mis on vajalikud nõukogu 27. juuni 1977. aasta direktiivi 77/452/EMÜ, mis käsitleb üldõdede diplomite, tunnistuste ja muude kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide vastastikust tunnustamist ja mis sisaldab meetmeid asutamisõiguse ja teenuste osutamise vabaduse kasutamise hõlbustamiseks (EÜT L 176, 15.7.1977, lk 1), ning nõukogu 27. juuni 1977. aasta direktiivi 77/453/EMÜ üldõdede tegevust käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT L 176, 15.7.1977, lk 8;) riiklikku õigusesse ülevõtmiseks, on Saksamaa Liitvabariik rikkunud EMÜ asutamislepingust tulenevaid kohustusi.

2. Direktiiv 77/452/EMÜ käsitleb teiste liikmesriikide kodanike õigust eespool viidatud tegevust alustada ja jätkata ning direktiiv 77/453/EMÜ käsitleb koolitust ja eksameid, mille läbimine on vajalik nende diplomite saamiseks, mille tunnustamine on ette nähtud direktiivis 77/452/EMÜ.

3. Direktiivi 77/452/EMÜ artiklis 2 sätestatakse, et liikmesriik peab tunnustama diplomeid, tunnistusi ja muid kvalifikatsiooni tõendavaid dokumente, mis on liikmesriikide kodanikele välja antud teises liikmesriigis, nii et need dokumendid annavad liikmesriigi territooriumil samad õigused nagu liikmesriigi enda väljaantud dokumendid. Artiklis 3 on loetletud need diplomid, tunnistused ja muud kvalifikatsiooni tõendavad dokumendid, mida teised liikmesriigid peavad tunnustama ja mille väljaandmiseks asjaomane liikmesriik peab nõudma direktiivis 77/453/EMÜ ette nähtud koolituse ja eksamite läbimist.

4. Artikli 4 eesmärk on anda samasugused õigused neile ühenduse kodanikele, kelle diplomid on välja antud enne direktiivi 77/453/EMÜ kohaldamist ega vasta kõigile selles direktiivis sätestatud nõuetele, ent kes on kõnealuse tegevusega olnud hõivatud teatava miinimumperioodi jooksul.

5. Artiklis 5 nähakse ette õigus kasutada päritoluriigis saadud akadeemilise kraadi tähist. Artiklites 6–9 käsitletakse asjaomase isiku hea maine ja laitmatu reputatsiooni ning füüsilise või vaimse tervise tõendamist puudutavaid nõudeid; artiklis 10 sätestatakse, millise tähtaja jooksul tuleb lõpuni viia menetlus, millega asjaomasel isikul lubatakse vastuvõtvast liikmesriigis tegevust alustada.

6. Artiklid 11 ja 12 sisaldavad sätteid, millega liikmesriikide kodanikud vabastatakse kutseorganisatsiooni või -organi loa, liikmelisuse või registrisse kandmise nõude täitmisest, kusjuures see vabastus kehtib ainult teenuste osutamise puhul.

7. Artikli 15 kohaselt peavad liikmesriigid võtma vajalikke meetmeid asjaomaste isikute teavitamiseks muu hulgas vastuvõtva liikmesriigi tervishoidu ja sotsiaalkindlustust puudutavatest õigusaktidest, ning artiklis 17 sätestatakse, et teisi liikmesriike ja komisjoni tuleb teavitada asjaomase liikmesriigi poolt määratud asutustest ja organitest, kellel on õigus anda välja ja võtta vastu diplomeid, tunnistusi ja muid kvalifikatsiooni tõendavaid dokumente ning edastada direktiivis osutatud informatsiooni.

8. Direktiivi 77/452/EMÜ artiklist 18 ja direktiivi 77/453/EMÜ artiklist 3 tuleneb, et neid direktiive kohaldatakse ka liikmesriikide kodanike suhtes, kes tegelevad nimetatud tegevusega palgatöötajatena.

9. Direktiivi 77/452/EMÜ artiklis 19 ja direktiivi 77/453/EMÜ artiklis 4 sätestatakse, et liikmesriigid peavad võtma nende direktiivide täitmiseks vajalikud meetmed kahe aasta jooksul alates direktiivide teatavastegemisest ning teavitama sellest viivitamatult komisjoni. Kuna kõnealused direktiivid tehti teatavaks 29. juunil 1977, lõppes ettenähtud tähtaeg 29. juunil 1979.

10. Kuivõrd Saksamaa Liitvabariik oli komisjoni teavitanud ainult direktiivi 77/452/EMÜ artiklites 15 ja 17 nimetatud meetmetest, saatis komisjon 2. juulil 1980. aastal Saksamaa Liitvabariigile EMÜ asutamislepingu artikli 169 alusel kirja, milles palus viimasel esitada omapoolsed märkused.

11. 30. juuli 1980. aasta kirjas teatas Saksamaa valitsus komisjonile, et kõnealuste direktiivide rakendamiseks vajalikud õigusaktid on ettevalmistamisel, kuid et praktikas nende direktiivide sätetest sisuliselt juba lähtutakse, ehkki õigusakti, millega need siseriiklikusse õigusesse üle võetakse, ei ole veel vastu võetud.

12. 25. novembril 1981. aastal edastas komisjon Saksamaa Liitvabariigile põhjendatud arvamuse.

13. Saksamaa valitsus teatas 13. aprillil 1982. aastal komisjonile, et kõnealuste direktiivide Saksamaa õigusesse ülevõtmiseks vajalikud sätted on lülitatud seaduseelnõusse, millega kavandatakse kogu tervishoiuvaldkonna reformimist, ning et selle seaduseelnõu vastuvõtmine viibib, kuid faktiliselt on need direktiivid tervikuna Saksamaa Liitvabariigis juba kohaldatavad.

14. 1983. aasta septembris ja novembris teatas Saksamaa valitsus komisjonile teatud täiendavatest viivitustest õigusloomeprotsessis ning selle teabe alusel algataski komisjon käesoleva hagimenetluse.

Direktiivide rakendamine üldiselt

15. Saksamaa valitsus möönab, et kahe kõnelause direktiivi ülevõtmine Saksamaa õigusesse toimub tervishoiuvaldkonda reguleerivate õigusaktide peatselt lõpetatava üldise reformimise käigus, ent leiab, et õigusloomeprotsessis tekkinud viivituste näol ei ole tegemist asutamislepingust tulenevate kohustuste rikkumisega. Ehkki Saksamaa Liitvabariigis käesoleval ajal kehtivad õigusaktid ei ole formaalselt kõnealuste direktiivide sätetega kooskõlas, ei takista see asjaolu mingil moel nende direktiivide sätete kohaldamist Saksamaa ametiasutuste poolt ning faktiliselt on nende täielik kohaldamine halduspraktikas tagatud.

16. Saksamaa valitsuse väitel nõuab asutamislepingu artikli 189 kolmas lõik ainult seda, et direktiivides ette nähtud hüved oleksid siseriikliku õigusega tagatud ja et üksikisikutel oleks seadustega kaitstud õigus neile hüvedele. Viis, kuidas see õigus siseriikliku õiguse

alusel isikutele tagatakse, on jäetud iga liikmesriigi enda otsustada. Ühenduse õigus ei nõua selleks õigusaktide vastuvõtmist.

17. Saksamaa valitsus ei eita, et halduspraktikat, mida selle olemusest tulenevalt on võimalik vastavalt ametiasutuste suvale muuta ja mis ei ole piisavalt teatavaks tehtud, ei saa vaadelda asutamislepingu artikliga 189 liikmesriikidele pandud kohustuse nõuetekohase täitmisena, nagu on oma praktikas korduvalt märkinud ka Euroopa Kohus. Samas väidab Saksamaa valitsus, et sellest põhimõttest ei saa käesoleval juhul lähtuda, kuna kõnealust halduspraktikat ei ole võimalik vastavalt ametiasutuste suvale muuta ja see halduspraktika on piisavalt teatavaks tehtud.

18. Saksamaa valitsuse arvates väljendab kõnealuste direktiivide kohaldamise praktika, mida Saksamaa ametiasutused on nende direktiivide jõustumisest alates järjepidevalt rakendanud, olemasolevate õigusaktide ainuvõimalikku tõlgendust, mille aluseks on siseriikliku õiguse ülimuslikud põhimõtted. Sellega seoses viitab Saksamaa valitsus Saksamaa põhiseaduses sätestatud võrdse kohtlemise üldpõhimõttele, mis keelab igasuguse erineva kohtlemise, mille aluseks ei ole objektiivsed asjaolud; teiste liikmesriikide kodanike mittediskrimineerimise põhimõttele, mis on Saksamaa õiguses otsekohalduv ühenduse põhimõte, ning Saksamaa haldusõiguse põhimõttele, mille kohaselt taoline väljakujunenud praktika keelab ametiasutustel sellest praktikast kõrvalekaldumise, kui selleks puuduvad objektiivsed ja kaalukad põhjused. Käesoleval juhul ei saa haldusel selliseid põhjuseid olla esiteks kahe esimese eespool nimetatud põhimõtte tõttu ja teiseks seetõttu, et Saksamaa seadusandja on tervishoidu käsitlevas seaduseelnõus ja tervishoiusektori muude kutsealade osas juba vastu võetud õigusaktides selgelt väljendanud oma kavatsust võtta kõnealused direktiivid siseriiklikusse õigusesse üle ja seeläbi nimetatud halduspraktika seadustada. Eeltoodu põhjal teeb Saksamaa valitsus järelduse, et Saksamaa õigusaktid tagavad juba praegu nende kahe direktiivi sätete järjepideva kohaldamise.

19. Mis puutub selle praktika kohaldamise avalikustamisse, siis märgib Saksamaa valitsus, et Saksamaa on direktiivi 77/452/EMÜ artikli 17 alusel teavitanud teisi liikmesriike ja komisjoni artiklis 15 ette nähtud teabe edastamiseks määratud asutustest. Nendelt asutustelt on kõnealuste direktiivide kohaldamisalasse kuuluvatel isikutel võimalik saada kogu vajaminev teave oma õigusliku staatuse kohta siseriikliku õiguse kohaselt. Nimetatud direktiivides ei sätestata mingit täiendavat teavitamiskohustust ning täiendavate teavitamismeetmete võtmise kohustust ei tulene Euroopa Kohtu tõlgenduse kohaselt ka artiklist 189, sest direktiivide kohaldamise halduspraktika ei ole mingil moel vastuolus olemasolevate õigusaktide sõnastusega.

20. Komisjon rõhutab, et kõnealuste direktiivide eesmärk on hõlbustada asutamisõiguse ja teenuste osutamise vabaduse tõhusat kasutamist muu hulgas erinevate siseriiklike diplomite piiranguteta tunnustamise ja teatud menetluslike tagatiste abil. Seda eesmärki ei ole võimalik saavutada, kui direktiividega vastuolus olevaid siseriiklikke õigusnorme formaalselt ei muudeta ega täiendata. Ka Saksamaa valitsus on sellega kaudselt nõustunud, lülitades vajalikud sätted tervishoidu käsitlevasse seaduseelnõusse. Selle seaduseelnõu vastuvõtmisega viivitamist ei saa õigustada halduspraktika muutmisega, mille eesmärk oli tagada nendest direktiividest tulenevate nõuete täitmine kuni seadusandluse protsessi lõpuleviimiseni.

21. Isegi kui nõustuda, et halduspraktika on ametiasutustele Saksamaa valitsuse viidatud ulatuses siduv, ei saa see komisjoni arvates olla piisav nende direktiivide eesmärgiks seatud õiguskindluse, õigusselguse ja läbipaistvuse tagamiseks. Liikmesriik ei või tugineda kodakondsuse alusel diskrimineerimise keelu otsekohaldatavusele, et vältida kohustust võtta siseriiklikusse õigusesse üle direktiiv, mille eesmärk on just selle keelu praktikas rakendamine ja asutamislepingus ette nähtud vabaduste tõhusa kasutamise soodustamine. Lisaks ei näe komisjon, kuidas Saksamaa valitsuse viidatud õiguspõhimõtted aitavad rakendada kõnealuste direktiivide neid sätteid, mis reguleerivad konkreetseid haldusmenetlusi või näevad ette siseriiklike koolituskavade kooskõlastamise, kuivõrd need sätteid ei tekita õigusi, millele üksikisikud saaksid tugineda.

22. Nende seisukohtade tõttu peab Euroopa Kohus vajalikuks meenutada asutamislepingu artikli 189 kolmanda lõigu sõnastust, mille kohaselt on direktiiv saavutatava tulemuse seisukohalt siduv iga liikmesriigi suhtes, kellele see on adresseeritud, kuid jätab vormi ja meetodite valiku selle riigi ametiasutustele.

23. Sellest sättest tuleneb, et direktiivi ülevõtmine ei eelda igas liikmesriigis tingimata seadusandlikku tegevust. Põhiseaduslike või haldusõiguse üldpõhimõtete olemasolu võib muuta direktiivi ülevõtmise spetsiifiliste õigusaktide kaudu tarbetuks, ent seda tingimusel, et need põhimõtted tagavad direktiivi tervikuna kohaldamise riigiasutuste poolt ja et juhul, kui direktiivi eesmärk on tekitada üksikisikutele õigusi, siis on neist põhimõtetest tulenev õiguslik olukord piisavalt täpne ja selge ning asjaomastele isikutele on antud võimalus oma õigustest täielikult teada saada ning vajadusel on neil võimalik nendele õigustele siseriiklikes kohtutes tugineda. Viimatimainitud tingimus on eriti oluline siis, kui asjaomase direktiivi eesmärk on anda õigusi teiste liikmesriikide kodanikele, kuna need kodanikud ei ole tavaliselt sellistest põhimõtetest teadlikud.

24. Eeltoodut arvestades tuleb seega hinnata, kas Saksamaa valitsuse viidatud õiguspõhimõtted vastavad eespool osutatud tingimustele. Sel eesmärgil tuleb kõnealuseid direktiive käsitleda eraldi.

Direktiiv 77/452/EMÜ

25. Meditsiiniõena tegevuse alustamist ja jätkamist käsitleva direktiiviga seonduvad menetlusosaliste vahelised erimeelsused puudutavad peamiselt teiste liikmesriikide kodanike poolt neis liikmesriikides saadud diplomite tunnustamist.

26. Saksamaa valitsus väidab, et selliste diplomite tunnustamine on juba tagatud 20. septembri 1965. aasta Krankenpflegegesetz'i (tervishoiuseadus, Bundesgesetzblatt I, lk 443) artikliga 2. See artikkel annab isikutele, kes on läbinud nimetatud seaduses ette nähtud koolituse ja sooritanud eksami, õiguse kõnealuse tegevusega tegeleda. Samasugune õigus on tagatud nii Saksamaa kodanikele kui kodakondsuseta isikutele, kes on läbinud koolituse, mille kohta on antud selle seaduse kohaldamisalasse mittekuuluv diplom, tingimusel, et tegemist võrdväärse koolitusega. Samuti sätestatakse selles seaduses, et samasuguse õiguse võib anda ka teistele isikutele, kui nimetatud tingimused on täidetud.

27. Saksamaa valitsuse väitel oleks välismaal saadud koolituse tunnustamisest keeldumine vastuolus Saksamaa põhiseaduses sätestatud võrdse kohtlemise põhimõttega, kui keeldumise aluseks ei ole objektiivseid asjaolusid. Kõnealustes direktiivides käsitletavate koolituste puhul ei saa selliseid objektiivseid asjaolusid esineda, kuna juba direktiivide vastuvõtmine nõukogus näitab, et Saksamaa on tunnustanud sellise koolituse võrdväarsust. Kuna eeltoodu tõttu on ametiasutused kohustatud koolituse võrdväarsust aktsepteerima Saksamaa kodanike puhul, oleks teiste liikmesriikide kodanike teistsugune kohtlemine vastuolus kodakondsuse alusel diskrimineerimise keeluga, mis on Saksamaa õiguses otsekohaldav ühenduse põhimõte. Kuna pädevad asutused on järjepidevalt tegutsenud selle tõlgenduse kohaselt, on nad loonud pöördumatu olukorra, mis keelab neil väljakujunenud tegevuspraktikast kõrvalekaldumise ning nad on kaotanud kaalutusõiguse, mille seaduse artikkel 2 näib neile andvat. Seega on kõnealuse direktiivi kohaldamisalasse kuuluvatel isikutel õigus, millele neil on võimalik kohtutes tugineda.

28. Selle argumendiga ei saa nõustuda. Krankenpflegegesetz'i artikkel 2 annab Saksamaa pädevatele asutustele õiguse hinnata koolituse vastavust igal konkreetsel juhul eraldi; see säte ei anna teiste liikmesriikide kodanikele õigust asjaomasel kutsealal tegutseda ainuüksi mõnes liikmesriigis omandatud diplomi alusel, isegi mitte juhul, kui see diplom on nimetatud direktiivi 77/452/EMÜ artiklis 3 esitatud loetelus. Selle sätte sõnastust arvestades ei ole Saksamaa valitsuse esitatud õiguslik konstruktsioon piisavalt täpne, selge ega läbipaistev selleks, et teiste liikmesriikide kodanikel oleks võimalik oma õigustest teada saada ja neile tugineda. Seda olukorda ei muuda pelk asjaolu, et Saksamaa ametivõimude poolt määratud organid, mille ülesanne on anda kõnealuse direktiivi artikli 15 alusel asjaomastele isikutele teavet tervishoiu- ja sotsiaalkindlustusseaduste kohta, on Saksamaa ametiasutuste praktikast teadlikud.

29. Lisaks on Saksamaa valitsuse esitatud õiguslik konstruktsioon rajatud ainult Saksamaa kodanike suhtes kohaldatava võrdse kohtlemise üldpõhimõtte ning ühenduse põhimõtteks oleva kodakondsuse alusel diskrimineerimise keelu koosmõjule. Komisjon on õigesti juhtinud tähelepanu asjaolule, et selle ühenduse põhimõtte otsekohaldatavusele ei saa tugineda selleks, et vältida kohustust võtta üle direktiiv, mis näeb ette konkreetsed meetmed selle põhimõtte täieliku kohaldamise soodustamiseks ja tagamiseks liikmesriikides.

30. Kõnealuse direktiivi muude sätete osas väidab Saksamaa valitsus, et ükski kehtivate õigusaktide säte ei välista direktiivi sätete kohaldamist pädevate asutuste poolt ja et ka need asutused on kohustatud järgima siduvat halduspraktikat, kuna Saksamaa Liitvabariik on neid sätteid aktsepteerinud ja lülitanud need tervishoiualasesse seaduseelnõusse.

31. Selles küsimuses nõustub Euroopa Kohus komisjoni seisukohaga, et tuginemine sedavõrd üldistele õiguspõhimõtetele, nagu Saksamaa valitsuse seda teeb, ei ole piisav tuvastamiseks, et niivõrd täpsete ja üksikasjalike direktiivide sätete järgmine on siseriikliku õigusega täielikult tagatud.

32. Seetõttu tuleb tõdeda, et Saksamaa Liitvabariik on jätnud ettenähtud tähtaja jooksul võtmata meetmed, mis on vajalikud direktiivi 77/452/EMÜ ülevõtmiseks siseriiklikku õigusesse.

Direktiiv 77/453/EMÜ

33. Saksamaa valitsus nõustub, et kehtivad siseriiklikud õigusnormid ei sisalda samu koolituslaseid nõudeid, mis on sätestatud nimetatud direktiivis. Samas on olemasolevates koolitus- ja eksamieeskirjades (2. augusti 1966. aasta määrus, Bundesgesetzblatt I, lk 462) sätestatud ainult miinimumnõuded ja seetõttu on säilinud võimalus kehtestada täiendavaid nõudeid riiklikult tunnustatud õenduskoolides kasutatavates koolituskavades ja eksamikriteeriumites.

34. Saksamaa valitsuse väitel on asjaomane halduspraktika kooskõlas Euroopa Nõukogu egiidi all 25. oktoobril 1967. aastal sõlmitud Euroopa lepinguga õendusõppe ja -koolituse kohta (Euroopa lepingud, nr 59, aprill 1968), mille sätted on peaaegu identsed kõnealuse direktiivi sätetega. See leping ratifitseeriti 13. juunil 1972. aastal vastu võetud seadusega (Bundesgesetzblatt II, lk 629), mis Saksamaa õiguse kohaselt on piisav lepingu lülitamiseks siseriiklikusse õigusesse.

35. Saksamaa valitsus kinnitab, et eelnimetatud koolitus- ja eksamieeskirjade ja Euroopa lepingu alusel on erinevate liidumaade tervishoiuvaldkonna pädevad asutused juba hiljemalt 1979. aasta juuni lõpuks kehtestanud koolituskavad, mis vastavad nimetatud lepingu ja direktiivi 77/453/EMÜ nõuetele. Selle väite toetuseks on Saksamaa valitsus esitanud Münchenis tegutseva riiklikult tunnustatud kooli koolituskavad. Saksamaa valitsus märgib, et koolituskavades sisalduvad kõik direktiivi 77/453/EMÜ lisas loetletud õppeained, välja arvatud sellised õppeained, mis ei eelda eraldi koolituskursusi, vaid mida õpetatakse üldisemate teemade all.

36. Saksamaa valitsus väidab, et pärast seda, kui Saksamaa oli direktiivi 77/453/EMÜ aktsepteerinud ei saa olla mingit põhjust selle järjepideva halduspraktika muutmiseks ja et seetõttu on tekkinud pöördumatu olukord, mis keelab pädevatel asutustel väljakujunenud praktikast kõrvalekaldumise, ja Saksamaa kehtivatest õigusaktidest neile tulenev kaalutusõigus on muutunud olematuks. Seetõttu väidab Saksamaa valitsus, et isegi ilma eespool mainitud Euroopa lepinguta oleks kõnealuse direktiivi täielik kohaldamine Saksamaa Liitvabariigis tagatud.

37. Komisjon märgib, et nimetatud Euroopa leping ei sisalda kõiki direktiivis sätestatud nõudeid ja et näitena esitatud koolituskava, kus mõnesid direktiivi 77/453/EMÜ lisas loetletud õppeaineid ei nimetata, kinnitab komisjoni kahtlusi direktiivi tegeliku kohaldamise osas.

38. Ka selles küsimuses ei saa Euroopa Kohus Saksamaa valitsuse seisukohaga nõustuda. Antud olukorras tuleb asuda seisukohale, et Euroopa lepingu lülitamine siseriiklikku õigusesse ei saa asendada ühenduse direktiivi nõuetekohast ülevõtmist. Saksamaa Liitvabariigi olemasolevad õigusaktid ei ole selle direktiiviga kooskõlas ja Euroopa Kohtule esitatud argumendist nähtuvalt ei saa seda lünka täita ka õenduskoolide koolituskavade ja eksamikriteeriumite kinnitamise eest vastutavate liidumaade ametiasutuste halduspraktika.

39. Kõigest eeltoodust tuleneb, et Saksamaa Liitvabariik on rikkunud oma kohustusi nii direktiivi 77/453/EMÜ kui direktiivi 77/452/EMÜ osas.

Kohtukulud

40. Kodukorra artikli 69 lõike 2 kohaselt on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud. Kuna kostja on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud jätta tema kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS

otsustab:

1) Olemata ettenähtud tähtaja jooksul võtnud vastu nõukogu 27. juuni 1977. aasta direktiivi 77/452/EMÜ, mis käsitleb üldõdede diplomite, tunnistuste ja muude kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide vastastikust tunnustamist ja mis sisaldab meetmeid asutamisõiguse ja teenuste osutamise vabaduse kasutamise hõlbustamiseks, ning nõukogu 27. juuni 1977. aasta direktiivi 77/453/EMÜ üldõdede tegevust käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta täitmiseks vajalikke meetmeid, on Saksamaa Liitvabariik rikkunud EMÜ asutamislepingust tulenevaid kohustusi.

2) Mõista kohtukulud välja Saksamaa Liitvabariigilt.

Mackenzie Stuart

Bosco

Due

Pescatore

Koopmans

Everling

Bahlmann

Galmot

Joliet

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 23. mail 1985. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

P. Heim

A. J. Mackenzie Stuart